

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

نکاتی از گزارش چشم‌انداز اقتصادی منطقه مناب در رابطه با ایران

در پی انتشار گزارش مربوط به چشم‌انداز اقتصاد جهان در سال ۲۰۱۸ توسط صندوق بین‌المللی پول، این صندوق در ماه مه گزارشی را در رابطه با وضعیت اقتصاد منطقه مناب (خاورمیانه و شمال آفریقا، افغانستان و پاکستان) ارائه کرده که برخی از نکات آن در رابطه با اقتصاد ایران در این مطلب ارائه شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- منتفع شدن منطقه مناپ از رشد قوی اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۸ نیازمند متنوع تر شدن اقتصادها، خلق مشاغل و افزایش مقاومت پذیری آنها خواهد بود. در این گزارش بر **نیاز به شتاب دهی به اصلاحات اقتصادی و حرکت به سمت مدل جدید رشد مبتنی بر افزایش تنوع بخشی به اقتصاد و توسعه بخش خصوصی** تاکید شده است.
- انتظار شتاب بخشی به رشد اقتصادی در کشورهای صادرکننده نفت طی سالهای ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ که بخش عمده آن ناشی از استمرار بهبود فعالیت بخش غیر نفتی خواهد بود. تغییر شرایط مالی جهانی، رشد تنش های تجاری و اختلافات منطقه ای هم از مسائلی است که اقتصاد منطقه را تحت تاثیر قرار خواهد داد. با وجود تثبیت مالی و بهبود اقتصادهای منطقه، همچنان بازار نفت چشم انداز مطمئنی ندارد.
- بعد از تحقق رشد ۴,۳ درصدی اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۶، انتظار می رود رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۷ معادل ۴ درصد باشد که علی رغم کاهش جزئی، از میانگین رشد ۳,۴ درصدی منطقه مناپ و ۲,۸ درصدی برای کشورهای صادرکننده این منطقه، بالاتر خواهد بود.
- تولید ناخالص داخلی ایران که در سال ۱۳۹۶ به ۴۳۲ میلیارد دلار رسیده بود در سال ۱۳۹۷ بدلیل تغییر ارزش پول ملی، به ۴۱۹ میلیارد دلار خواهد رسید و سهم ایران در اقتصاد منطقه مناپ از ۱۳,۵ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۱۲,۳ درصد در سال ۲۰۱۸ تنزل خواهد کرد.
- انتظار می رود که رشد هر دو بخش نفتی و غیر نفتی ایران در سال ۱۳۹۷ مثبت باشد ولی از سرعت رشد آنها کاسته خواهد شد. به نحوی که رشد بخش غیر نفتی ایران از ۵ درصد در سال ۱۳۹۶ به ۳,۸ درصد در سال ۱۳۹۷ کاهش خواهد یافت و رشد بخش نفت هم از ۵,۲ درصد در سال ۱۳۹۶ به ۴,۶ درصد در سال ۱۳۹۷ تنزل خواهد کرد. کاهش ۰,۳ واحد درصدی رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۷ از کاهش توأم رشد بخش نفتی و بخش غیر نفتی است.
- میزان تولید نفت خام ایران در سال ۲۰۱۸ در سطح تولید سال ۲۰۱۷ و معادل ۳,۸ میلیون بشکه در روز حفظ خواهد شد ولی بر میزان تولید گاز طبیعی افزوده شده و از ۵,۰۳ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۷ به ۵,۳۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۸ خواهد رسید.
- صادرات نفت خام ایران از ۲,۴۶ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۷ به ۲,۶۶ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۸ افزایش خواهد یافت که در این صورت سهم ایران از صادرات نفت خام منطقه مناپ از ۱۲ درصد به ۱۳ درصد رشد خواهد کرد.
- صادرات گاز طبیعی از ۰,۱۷ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۷ به ۰,۲۲ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۸ افزایش خواهد داشت. با وجود افزایش سطح تولید و صادرات گاز طبیعی، ایران رتبه پنجم را در صادرات گاز طبیعی در منطقه مناپ بعد از کشورهای قطر، الجزیره، امارات متحده عربی و عمان داراست.

معاونت بررسی های اقتصادی

- میانگین تورم در منطقه مناپ در سال ۲۰۱۷ حدود ۶,۳ درصد بوده که انتظار می رود در سال ۲۰۱۸ به ۸,۲ درصد برسد. تورم ایران در سال ۲۰۱۷ معادل ۹,۹ درصد بوده که انتظار می رود در سال ۲۰۱۸ مجدداً دو رقمی شود و به ۱۲,۱ درصد افزایش یابد.
- متوسط رشد نقدینگی در اقتصاد منطقه مناپ در سال ۲۰۱۷ حدود ۱۱,۹ درصد بوده و انتظار می رود در سال ۲۰۱۸ به ۱۲,۲ درصد برسد این در حالی است که **رشد نقدینگی در اقتصاد ایران ۲۳,۵ درصد برای سال ۲۰۱۷ و ۲۳,۸ درصد برای سال ۲۰۱۸ اعلام شده که بیش از دو برابر رقم متوسط منطقه و حدود ۹ برابر رشد نقدینگی در عربستان سعودی است.**
- سهم ایران از صادرات کالا و خدمات منطقه مناپ در سال ۲۰۱۷ حدود ۹,۱ درصد و از واردات کالا و خدمات این منطقه حدود ۷,۷ درصد است. پیش بینی می شود کل صادرات ایران از ۱۱۰ میلیارد دلار سال ۲۰۱۷ به ۱۳۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ و کل واردات هم از حدود ۹۲ میلیارد دلار به ۱۰۳ میلیارد دلار افزایش یابد ولی سهم ایران در صادرات یا واردات منطقه تغییر چندانی نخواهد داشت.
- تراز حساب جاری ایران در سال ۲۰۱۷ مثبت ۱۸,۴ میلیارد دلار بوده که پیش بینی می شود به ۲۹,۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ افزایش یابد.
- ناخالص ذخایر بین المللی ایران در پایان سال ۲۰۱۷ معادل ۹۵,۱ میلیارد دلار اعلام شده که تکافوی واردات برای ۱۱,۱ ماه را می دهد. جالب توجه است ذخایر ناخالص عربستان ۴۹۴ میلیارد دلار (۵,۲ برابر ایران) است که معادل تکافوی ۲۹ ماه واردات این کشور است.
- در گزارش صندوق بین المللی پول به موضوع رشد اعتبارات بانکی به بخش خصوصی ایران هم اشاره شده که از رشد حدود ۲۵ درصدی این اعتبارات در سال ۲۰۱۶ کاسته شده و به حدود ۲۱ درصد در سال ۲۰۱۷ رسیده که دلیل آن افزایش مطالبات غیر جاری بانکی اعلام شده است. در این گزارش به موضوع چالش ها و مسائل بانکی دو کشور ایران و عراق هم پرداخته شده و ضرورت پیگیری برای اجرای برنامه اصلاح نظام بانکی در سال ۲۰۱۸ در این دو کشور را یادآوری کرده است.
- یکی دیگر از نکات مهم این گزارش مربوط به **بالا بودن سهم تعداد کارکنان بخش عمومی در اقتصاد ایران** در مقایسه با متوسط جهانی است. طی بازه ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۶ به طور میانگین بیش از ۱۶ درصد از کل شاغلان ایران در بخش عمومی مشغول بکار بوده اند که بالاتر از میانگین ۹ درصد جهانی است. همچنین در این گزارش به **پایین بودن کارایی دولتها** در کشورهای صادرکننده نفت منطقه در مقایسه با سایر رقبا و **محیط نامساعد مقرراتی و کسب و کار** که موجب خنثی کردن فعالیت های بخش خصوصی شده، اشاره شده است. درگیری های منطقه ای، قیمت کم کالاهای اساسی، بهره وری ضعیف، حکمرانی ناتوان و فساد بالا از عوامل مهم عدم دست یابی به رشد پایدار و فراگیر در منطقه عنوان شده است.